

GLASBA, GIB IN MIT V PODOBI

Dialog: ANA PEČAR in LUIS CASANOVA SOROLLA

Iz cikla: PROSTOR, TELO IN MEDIJ V PREHAJANJU

Savinov likovni salon Žalec, 21. 1. – 25. 2. 2016

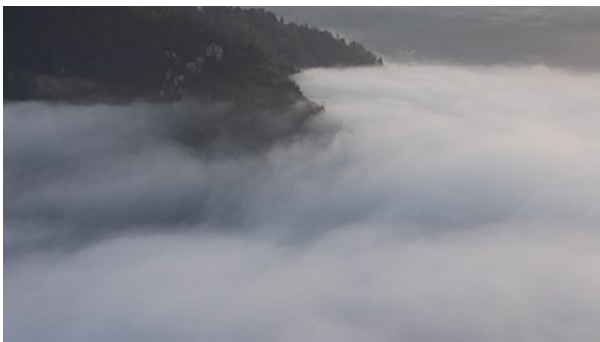
V sodelovanju z 10. BUMfestom, mednarodnim festivalom tolkalnih skupin.

Alenka Domjan

GLASBA, MIT IN GIB V PODOBI

Razstava predstavlja dela dveh ustvarjalcev, Ane Pečar (Slovenija) in Luisa Casanove Sorolle (Peru/Avstrija), ki izhajata iz različnih kulturnih prostorov in delujeta v mednarodnih razsežnostih. V svoji umetniški praksi pa sta oba zavezana kulturnim izročilom, le da vsak zase ter v drugem prostoru in času iščeta »hibridne« zapise starih kultur ter njihove pripovedi in ustvarjalne vrednosti skozi različne izraze in medije preobražata v vizualno podobo (risbo, fotografijo, video zapis).

Ana Pečar, Nad planoto, 2015, fotografija

Luis Casanova Sorolla, Marimba, vaja 3, risba

Ana Pečar: Neresnična resničnost

Ana Pečar v eseju *Različni kognitivni modeli za dožemanje sveta* takole govori o svojem delu: »Moje umetniško delo vsebuje namero, da bi prodrlo besede in koncepte in pridobilo neposreden dostop do sveta. Zdi se, da matrica informacij izobraževalnega sistema in enciklopedičnih definicij, četudi oprijemljiva in povedna, popači avtentično razumevanje stvari. Ko sem brala različne filozofe in mislece, sem imela občutek, da vsi tipajo okoli vrele kaše. In postopoma sem razvila občje nezaupanje do besednih informacij, saj je postala očitna tradicionalna zloraba psihologije glasu, da bi se ustvaril občutek superiornosti in hierarhije. Pozornost sem torej preusmerila k direktnemu stiku s prostorom in se hkrati pretvarjala, da o njem ne vem nič. Video kamera se je zdela kot primerni, nepristranski opazovalec, umetniško poetični jezik pa kot ustrezní izrazni način. Kaotični, neorganizirani in brezoblični tok čutne izkušnje se je zdel oprijemljiv le skozi umetniško artikulacijo.«

Tako Ana danes po opustelih poteh, kjer korak drsi po kamnu, prekitem z mahom, po bregovih rek, potokov in tolmunov in med v nebo segajočim drevjem, kjer je samota običaj, s kamero lovi razsežnost narave, raziskuje skrivnostne moči oblik in zvoka ter jih povezuje s simboli in pomeni starodavnih (staroverskih) in tistih, še danes živečih ljudstev (Yukaghiri/Sibirija). V njene podobe (video, fotografija) se stekata čas in estetika snovne in nesnovne kulture, kot so šum narave, glas, zvok instrumenta in magične, kultne besede. Skozi to optiko Ana Pečar na svojevrsten način odpira prostor življenju – doživljanju presežnega; prepušča se zapeljevanju narave, oprijema se njenih vitalnih impulzov in v njej prepoznava množstvo resnic in novih miselnih modelov za dožemanje sveta, ki so neizkoriščena rezerva naše civilizacije.

Na razstavi predstavlja avdio-vizualni kompoziciji, video instalacijo *Partitura za štiri vode* (2009) s fotografijami *Tok* (2015) in novejšo, *Kačja glava* (2015).

Prva, *Partitura za štiri vode*, je video in zvočni zapis struge reke Drave. Ana je v zgodnjih jutranjih urah skozi vse letne čase pohajala ob reki in s kamero preučevala vodni tok, njegovo gibanje, valovanje, divje bučanje, nastajanje vrtnčastih požiralnikov, uglajeno žuborenje, mrmranje globine in rojevanje drobnih bitij ter vso to panoramo življenja vode spremenila v pravo filmsko izkušnjo. Njena reka je postala asociacija na Heraklitovo misel Efeškega (grški filozof, 550–480 p. n. št.), *da ni mogoče dvakrat stopiti v isto reko* (Panta rhei) in hkrati podoba moči, ki v valovnem gibanju in brezčasju stopnjuje naše doživljanje in resonanco občudovanja. Celostna kompozicija je izjemno zanimivo kadrirana in prehajanje vodnih pojavov čez horizont ekrana in dinamično prestopanje in spogledovanje vizualnih in zvočnih sekvenc, postavlja gledalčevo zaznavno raven v povsem novo izkušnjo – v meditativno perspektivo, ki nas vodi od utelešene podobe k simbolnim silam.

Drugo video delo, *Kačja glava*, je umetnica podnaslovila *Prihodnost zre v preteklost*. Projekt je izrazito raziskovalne narave in je nastajal na odmaknjenih predelih Slovenije, na področju Banjške planote in doline Soče, kjer so bila nekoč naravna svetišča naših prednikov, in kjer so ustna izročila o starovercih, njihovih svetiščih in obredih zapisana kot nesnovna kulturna dediščina. Te ostaline, sicer zbrane in izdane v obliki pripovedk o kamnih, so le še jek v temačnih soteskah in tihi zvok v meglicah hribov »kačjih glav«, kamor umetnica usmerja svoj pogled in išče njihove sledi. S kamero odkriva pasove pokrajine, ki so sicer naturalistični, izvorni svet Banjške planote, a se njihova podoba skozi zvočne plasti glasov spreminja v vedno nova stanja in situacije. Ta vzajemni odnos zvok-podoba odpira zanimiv diskurz na nezavedni ravni: poudarja mit o Kačji glavi, ki iz definiranih prostorsko-časovnih koordinat prestopa v abstraktni svet. *Kačarstvo je namreč starodavno gibanje starovercev v zahodnih predelih naše dežele. Ljudje so verjeli, da je vse v naravi živo in da imajo vse stvari izjemno moč. Do narave so bili zelo spoštljivi. Prasila, ki je vse ustvarila, je bila običajno in ljudski zavesti abstraktna sila, a so jo včasih videli tudi v obliki kače. Izdelovali so velike kamne in izvrtali vanje luknje. Takšne »kačje glave« so postavljali na posebna močna energijska mesta v naravi* (povzeto po: Vane D. Fortič, objavljeno: 06. 5. 2015 ob 21.25). Na ta način postane video *Kačja glava* »veliki plan« obraza narave, kjer hkrati občudujemo njegovo notranjo entiteto in zunanjo kompozicijo. V tem kontekstu razumemo njeno ustvarjalnost kot kompleksno (raziskovalno, tehnološko in estetsko dovršeno), vsebinsko izvorno in čustveno utelešeno delo, ki s polno odgovornostjo ponuja mentalne alternative za našo kolektivno prihodnost.

Ana Pečar, Premor, 2015, fotografija

Luis Casanova Sorolla, Violina, J. S. Bach: Sonata G minor 1001, risba

Luis Casanova Sorolla: Moč nevidnih diagramov glasbe

Telo z vsakim gibom zariše nevidno pot v prostor in njegova realnost je samo trenutek, dokler ne nastane nova. Potem ostane samo sled, ki se z vsako novo zaznavo giba pomika globlje v sobo spominov, dokler počasi ne zbledi. Kako ujeti te gibe, ki jih generira glasba in kako poiskati vzorce, da bodo vidni, da jih iztrgamo času preteklosti in jih vsadimo v neminljiv čas, je davno vprašanje. Že od starih Grkov naprej se namreč išče razlaga o različni perspektivi dojetja glasbe. Pitagora je na primer proučeval naravo glasbene harmonije (6. st. pr. n. št.) in se posvečal sozvočju tonov, ki jih ustvarjajo strune s posebnimi odnosi med njihovimi dolžinami (aritmetično izraženo v malih celih številih), kar je kasneje močno vplivalo na Platona in njegove učence - Pitagorejce, ki so ta matematični model razširili na celotno harmonijo narave in vesolja. Razlaga za vpliv glasbe na človeka in izhodišče za barvne asociacije glasbe postane kasneje v zgodovini umetnosti ponovno aktualna tema. Poznamo komponiste in glasbenike, ki so zaznavali zvok vidno in občutili njegove barvne značilnosti (Richard Wagner, Aleksander Skrjabin), pa tudi pionirji abstraktnega slikarstva (Vasilij Kandinski, Paul Klee) so svoje delo povezovali z glasbenim jezikom. Danes, ob pomoči sodobne tehnologije, pa je iskanje različnih perspektiv vizualnega dojetja vpeto v razširjen prostor umetnosti. V tem kontekstu nastaja tudi sozvočje ustvarjalnega opusa Luisa Casanove Sorolle.

Njegovo delo je izrazito eksperimentalno naravnano, a ne naključno. Ideje kot nosilko koncepta namreč zelo jasno zastavlja in citat motiva, ki mu sledijo vsi udeleženci v projektu – glasbeniki, plesalci in Sorolla sam - je sled časa. Čisto preprosta, rojena iz telesa, nahranjena z zvokom in udeležena v gibu. Akter je prepuščen le ustvarjalnemu vzgonu, da sledi ritmu glasbe, se lovi in lomi ter išče silhueto sence, s katero ustvarja zanimive odnose in preplete različnih oblik izražanja, ki jih tke v mrežo estetskih referenc. Umetnik postavlja telo v prostorski okvir, ki je v definirani relaciji do dimenzije prostora; ki je fizično in simbolično ločen od zunanega, odprtega prostora. Telesu v dialog razgrne na tla papir in nanj posuje naravni barvni pigment. Na tem mestu plesalci ob glasbeni spremljavi izvajajo artifične koreografske strukture z drsečimi koraki, različnimi gibi telesa, piruetami, hitrostjo, formo, energijo ter tako ustvarjajo medigro med telesom in na tleh nastajajočo sliko, za katero ne veljajo več razmerja med zgoraj/spodaj in levo/desno. Kajti slika je sočasno dinamično dejanje glasbe in plesa in v njej ni točke, ki bi fiksirala naš pogled znotraj njenega horizonta. Uhaja očem, leti; izgubljena je v jeziku mimetičnega, a bogata v večglasju notranjih občutij in razpoloženju. Zato take slike ne gledamo, ampak jo ogledujemo v njenem nastajanju in preobražanju. Beremo njeno strukturo, sledimo gibki prepleteni liniji in njeni energiji, ki plete mrežo in se vživlja v pigmentno podlogo, jo rahlja, gosti in reže njeno globino v subtilno vizualno podobo - v poetični likovni ekvivalent sočasni glasbi in koreografiji telesa.

Druga oblika njegovega dela pa je vezana na fotografijo in glasbene diagrame, ki jih ustvarja s pomočjo nove tehnologije in/ali z roko zapisano risbo. A vse to nastaja prav tako v dialogu s telesom in zvokom, z gibom in kompozicijo, s spreminjajočo dinamiko ritma in časa. Čeprav je fotografski zapis osredotočen na izvajalca glasbe (figuro, instrument) in njegovo zamrznjeno podobo v gibu, nikakor ni statičen in še manj bloden. Kajti v njegovem dejanju se odvijata dva zanimiva svetova: realni (subjekt, objekt) in svet onstran pojavnega (glasba), ki ju povezuje misticizem – diagram abstraktno likovne kompozicije. Ta nas s svojo energijo in zanimivim črtnim, risarskim zapisom - najbolj prvinsko likovno disciplino - tako očara, da v njeni zgoščeni podobi lahko zaznavamo celostno glasbeno predstavo. Z risbo premešča različne plasti zvočnih in čutnih sporočil v trajno vizualno sled ter s tem trenutek dogajanja preobrazi v glasbeno skico estetskih razsežnosti, njegovo sled pa prepusti domišljiji pogleda.

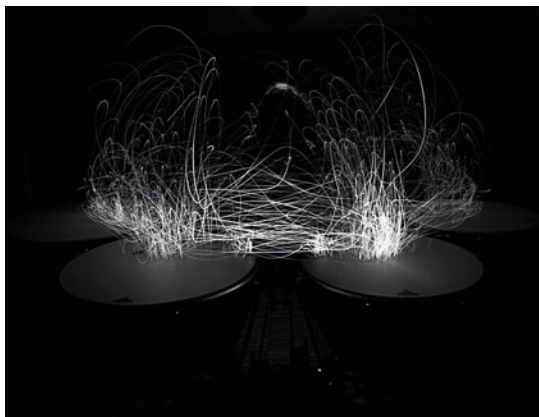
Luis Casanova Sorolla, Plesni odtisi Luidmile Konovalove, 2013, naravni pigment na papirju, 114 x 250 cm

Ana Pečar, Planota, 2015, fotografija

Ana Pečar, rojena 1977, je video in intermedijska umetnica. Formalno izobrazbo je pridobila na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru ter na Corcoran School of Art (Washington, DC, ZDA), dodatna znanja pa je osvojila v sodelovanju na številnih delavnicah in rezidencah doma in v tujini (MacDowell colony, NH, USA; Rondo Studio, Graz, Austria; NAO - Nuovi artisti oggi / New artists today, Milano, Italy; Fundacion Valparaiso, Mojacar, Spain; Hval Kulturstasjon, Honefoss, Norway; Bait Makan, Amman, Jordan) ter skozi delovne štipendije (Vlade Avstrijske Štajerske, 2012; Leon Levy fundacije, 2012; Roberto Cimetta, 2011, Leonardo da Vinci, 2010, Ministrstva za kulturo Slovenije, 2012) stkala pomembne vezi v mednarodnem prostoru. Sodeluje z Digitalno komuno (igro plesalke in tehnologije), s Trakom 47 (multimedijskim kolektivom, ki deluje na področjih računalniško proizvedene glasbe, akustičnih zvokov, slikanja v živo, videa in javne provokacije), z BBM-jem (skupino, ki ima sedež v Berlinu, specializirana je za razvoj prototipov umetniških pripomočkov novih tehnologij in medijskih umetniških predmetov, kot so roboti, video zidovi, stroji za produciranje videa in zvoka), z Byzantine Cadillacom (avdio-vizualnim kabaretom) in SOOGLEDom (novo produkcijsko enoto, samoorganizirano skupino samostojnih avtorjev, ki izhajajo iz različnih umetniških področij: kuratorstva, producentstva, teorije in kritike, novinarstva).

Ana Pečar, Soteska z Luninim kamnom, 2015, fotografija ▶

Na naslovni strani:

Luis Casanova Sorolla, Dirigent Andres Garcia (zgoraj) / **Ana Pečar**, Tok, 2015, fotografija (spodaj)

Za pomoč pri realizaciji razstave se zahvaljujemo organizatorju BUMfesta in avtorjema, Ani Pečar in Luisu Casanovi Sorolli.

ZKŠT Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec,
Aškerčeva 9a, www.zkst-zalec.si
Razstavo je pripravil Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec
januar-februar 2016

Luis Casanova Sorolla, rojen 1984 v Limi (Peru), se je najprej izobraževal v klasičnem slikarstvu v Limi. Leta 2001 se je preselil na Dunaj, kjer je pričel študij multimedijske umetnosti na tamkajšnji Akademiji; v letih 2006 – 2010 je živel in ustvarjal v Braziliji in Argentini, leta 2012 se je vrnil na Dunaj in tu tudi diplomiral. V letih 2013 in 2014 je bival v Londonu, trenutno živi in ustvarja na Dunaju. Aktualni projekt, ki ga izvaja v sodelovanju s plesalci in glasbeniki Dunajske državne opere, s Kraljevim baletom London in Glasbenim konservatorijem na Dunaju, je »Signapura«. Sicer pa so bila njegova dela samostojno predstavljena na Dunaju, v Londonu, Parizu in Berlinu, sodeloval pa je tudi na festivalu Sinemadance v Ankarli (2014).

◀ **Luis Casanova Sorolla**, Canaries VII, Aleksander Suklar - glasbeni diagram

Razstavo sta podprla:

avstrijski kulturni forum^{lhu}

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO